

Introducere în Exegeza Noului Testament

OCTAVIAN BABAN

INTRODUCERE ÎN EXEGEZA NOULUI TESTAMENT

Ediție online, 2015

Etapele procesului exegetic

Metoda celor 4 pași

Pașii necesari procesului de exegeză ar putea fi grupați în patru etape principale, care prezintă caracteristicile generale ale unui proces cu reacție de control de tip feedback.

1.Etapa precizării textului.

Această etapă încearcă să răspundă la următoarele întrebări: Care este textul de exegetat? De unde începe și unde se sfârșește și de ce? Care este forma greacă pe care o exegetăm (pe care manuscrite sau ediții critice de bază și de ce)?

- a. Se delimitează mai întâi unitatea logică și coerentă de text care se exegetează, numită și pericopă. Pericopa este un pasaj unitar din punct de vedere logic, care are o idee principală bine delimitată. Pentru identificarea și delimitarea ei (proces numit și „paragrafare”), este nevoie să se studieze ideile principale ale textului – pe o porțiune mai largă, indicatorii logici și gramaticali, conexiunile în text și co-text.
- b. Se face apoi analiza textuală a textului, adică se precizează cu ce variantă de text se lucrează, atunci când există variante de manuscris, tradiții diferite de citare a textului, etc. Se motivează acceptarea sau excluderea unor variante ale textului. De obicei, în această etapă se pleacă de la textele edițiilor critice recunoscute (cf. UBS 3 –

UBS 4, NA 27- NA 28), dar există uneori și discuții importante legante de variantele păstrate de aceste ediții și alte texte folosite tradițional în Biserică (cf. textul bizantin al NT, folosit în Bisericile Ortodoxe și, în general, în Europa de est).

- c. Se face o traducere preliminară a textului cu care se lucrează. Traducerea preliminară este un punct major de plecare în discutarea termenilor și situațiilor prezente în text, a contextului cultural și istoric.

2. Etapa analizei textului în co-textul și contextul său.

În această etapă se caută răspuns la următoarele întrebări: Ce termeni și ce concepte folosește textul, în ce context și în ce co-text, ce gen literar reprezintă?

- a. Se identifică expresiile, termenii, conceptele care necesită lămurire.
- b. Se studiază contextul istoric, cultural, literar în care s-a scris și la care se referă textul (*Sitz-im-Leben*), și care pot lămuri termenii cheie identificați la pct. a.
- c. Se stabilește genul literar al textului, figurile de stil folosite.

3. Etapa analizei structurii textului.

Întrebări principale ale acestei etape de exegeză se referă la ce organizare internă are textul, ce structură, ce rol are în ansamblul argumentului?

- a. Se face analiza sintactică a textului
- b. Se alcătuiește diagrama sintactică a textului (uneori sunt posibile două-trei variante de diagramă, din cauza unor subordonate interpretabile ca relație, funcție).
- c. Se analizează structura logică și retorică a textului (conectori logici, argument, aplicații, ilustrații).

4. Etapa formulării finale a mesajului textului.

Întrebări principale: Care este mesajul transmis de autor destinatarilor săi primari? Cum îl poate fi exprimat în termeni clari pentru cititorul contemporan?

- a. Se face traducerea finală a textului, conform analizei de până acum.
- b. Se formulează succint, dar cât mai complet, mesajul autorului către destinatarul primar, așa cum îl percepe autorul studiului exegetic.
- c. Se precizează rolul pasajului exegetat în anamblul cărții studiate.

Pentru a înțelege mai bine rolul celor patru etape s-ar putea propune o metaforă din domeniul construcțiilor. Astfel, pașii procesului exegetic ar corespunde, în mare, cu pașii edificării unei clădiri sau cu pașii necesari studierii, evaluării unei clădiri:

- i. cunoașterea terenului și a limitelor sale.
- ii. evaluarea materialelor de construcție.
- iii. înțelegerea structurii clădirii, a proiectului.
- iv. înțelegerea funcționalității ansamblului.

În cele din urmă, intervine și aspectul comunicării eficiente a mesajului descifrat prin exegeză. Așa cum s-a arătat mai înainte, comunicarea trebuie să treacă de rigorile hermeneuticii: ce înseamnă textul astăzi, pentru destinatarul contemporan? Aici trebuie avut în vedere atât autorul uman cât și cel divin, esențial pentru Scriptură. De aceea, întrebarea corectă este, mai degrabă: ce vrea autorul, uman și divin, să comunice destinatarului de astăzi? Întrebarea, în forma în care este pusă, cuprinde o convingere escatologică implicită: Biblia a fost scrisă nu doar pentru destinatarii primari ci are un mesaj clar intenționat și pentru destinatarii ulteriori. Atât NT cât și VT sunt clare în afirmarea acestei perspective. Astfel, textul nu este lăsat să vorbească de unul singur, fără un ghid și fără supervizare, ci există o supervizare a Bibliei asupra Bibliei (principiul: Biblia se tâlcuiește singură), o supervizare duhovnicească care ține de prezența Duhului Sfânt (mesajul Bibliei este mediat de prezența și lucrarea Duhului Sfânt), cât și o supervizare eclesială (mesajul Bibliei trebuie să fie confirmat și adevărat în Biserică, în adunarea celor mântuiți care judecă și ei lucrurile prin lumina Duhului Sfânt).

Metoda celor 5 pași

Alți autori propun o metodă de analiză în cinci pași:

1. Gramatică: analiza formei și structurii
2. Analiză textuală și studio lexical
3. Analiza tradițiilor și a genului literar: analiza surselor, a genului, a redacției
4. Context istoric și cultural

5. Sinteză teologică și implicații¹

Metoda G. Fee: Metoda celor 16 pași

În ghidul său clasic de exegeză a NT (de scriere a unui articol exegetic, de fapt), G. Fee propune mai mulți pași, împărțiți în două categorii mari, A. pași inițiali comuni oricărui gen literar și B. pași exegetici speciali, adaptați genurilor literare majore ale NT²:

A. PASI COMUNI ORICARUI GEN LITERAR

Pasul 1. Evaluați contextul istoric la modul general.

1.1. Citiți întreaga scriere (carte), într-o singură ședință.

1.2. Faceți observații pe text și verificați-le cu ajutorul literaturii secundare.

Pasul 2. Confirmați limitele pasajului.

Pasul 3. Deveniți familiari cu pasajul ales.

3.1. Faceți o traducere provizorie.

3.2. Faceți o listă a dificultăților exegetice întâlnite.

3.3. Citiți iar paragraful în mai multe traduceri.

Pasul 4. Analizați structura propozițiilor și frazelor, a relațiile sintactice.

¹ D.A. Hagner, *New Testament exegesis and research: A guide for seminarians* (Pasadena, California.: Fuller Seminary Press, 1999), 1.

² G. D. Fee, *New Testament Exegesis: A Handbook for Students and Pastors* (3rd ed.), (Louisville, KY.: Westminster John Knox Press, 2002), xxi-xxii; vezi traducerea românească, G. D. Fee, *Exegeza Noului Testament. Un manual pentru studenți și pastori*, trad. E. Conțac (Cluj: Logos, 2006), 21-22).

4.1. Faceți o listă cu propozițiile întâlnite, una după alta.

4.2. Faceți o diagramă a relațiilor dintre propoziții.

Pasul 5. Stabiliți textul cu care lucrați (i.e, în caz că există variante).

Pasul 6. Analizați construcțiile gramaticale.

Pasul 7. Analizați termenii semnificativi.

Pasul 8. Cercetați care este contextul istoric și cultural.

B. PAȘI EXEGETICI SPECIALI, ADAPTAȚI GENURILOR LITERARE

Epistole

Pasul 9. Determinați caracterul formal al epistolei.

9.1 . Constatați diferențele de gen literar

9.2 . Identificați elementele genului epistolar

9.3 . Identificați trăsăturile retorice

Pasul 10. Examinați contextual istoric specific.

10.1. Observați detaliile

10.2. Determinați destinatarii și profilul lor

10.3. Găsiți cuvintele cheie

10.4. Faceți o descriere rezumată

Pasul 11. Determinați contextul literar.

11.1. Logica și conținutul textului

11.2. Argumentul textului

Evangelii

Precizați:

a. Natura evangheliilor

b. Ipoteze generale de lucru (relații sinoptice, etc.)

c. Precizați ținta exegezei

Pasul 9. Determinați genul literar al pasajului.

9.1. Identificați genul literar general.

9.2. Identificați genul literar specific.

Pasul 10. Analizați pasajul în contextul paralelelor sale sinoptice.

10.1. Selectivitate

10.2. Adaptare

10.3. Aranjamente specifice

10.4. Considerați împrejurările specifice ale slujirii lui Isus.

Pasul 11. Analizați pasajul în contextul său narativ.

Faptele Apostolilor

Pasul 10. Cercetați aspectele istorice.

Pasul 11. Determinați contextul literar.

Apocalipsa

Pasul 9. Înțelegeți genul apocaliptic.

9.1. Determinați originea, fondul imaginilor (simbolurilor) folosite.

9.2. Determinați folosirea în text a imaginilor (simbolurilor).

9.3. Considerați viziunile ca întreg.

Pasul 10. Determinați contextul istoric.

Pasul 11. Determinați contextul literar.

C. ALȚI PAȘI COMUNI

Pasul 12. Considerați contextele teologice și biblice generale.

Pasul 13. Alcătuiți o bibliografie bogată și citiți cât mai mult.

13.1. Investigați ce au spus alții despre pasajul ales.

13.2. Comparați și ajustați comentariile.

13.3. Folosiți observațiile noi inserându-le în corpul articolului exegetic.

13.4. Asigurați-vă că știți cum să folosiți citatele.

13.5. Asigurați-vă că știți cum să faceți uz de note.

Pasul 14. Alcătuiți o traducere finală.

Pasul 15. Redactați articolul exegetic propus.

Pentru epistole

15.1. Probleme

15.2. Contexte

15.3. Privire de ansamblu

15.4. Argument

15.5. Concluzie

Pentru evanghelii

15.1. Introducere

15.2. Context

15.3. *Sitz im Leben Jesu*

15.4. Înțeles

La acest nivel se pot întreprinde mai multe acțiuni care să indice înțelegerea finală, de sinteză, la care s-a ajuns în urma exegezei.

S-ar putea scrie un paragraf care să arate în ce fel pasajul ales se leagă de restul cărții (capitolului) și care este mesajul său teologic principal. Apoi, într-un alt paragraf se poate arăta în ce fel concluziile la care s-a ajuns în urma exegezei aduc o lumină nouă asupra înțelegerii argumentului global al cărții sau chiar asupra înțelegerii Bibliei, în general (Allan McNicol). În fine, se

poate verifica încă o dată traducerea făcută, în ideea că anumiți termeni folosiți ar putea deveni și mai expliți.

Pasul 16. Pasul aplicațiilor

Aplicații

Acest pas include atât aplicațiile evidente în text, cât și altele, la care se ajunge în urma exegezei textului.